

Sas István

ÉVFORDULÓ A JÁSZ KERTBARÁT KLUBBAN

A Jász Kertbarát Klub 2013 júniusában ünnepelte fennállásának 40. évfordulóját. A közösség Jászberény város egyik legrégebben működő civil szervezete, amely a szakmai programok mellett lehetőséget kínál a tartalmas közösségi együtt létre is. A klub első 2 évtizedét a rendszeres szakmai előadások, országjárások, megyei és országos kiállításokon való részvétel és széleskörű társadalmi kapcsolat rendszer kialakítása jellemezte. Az elmúlt 2 évtizedben pedig a szakmai rendezvények mellett - amelyek elsősorban a szőlő és gyümölcsfák metszéséhez, s azok növényvédelméhez kapcsolódtak - egyre inkább teret nyertek a kötetlenebb szabadidős-, kulturális programok, kirándulások. Ez abból is adódott, hogy olyan emberek befogadása

Kiállítás a Margit-szigeten

elől sem zárkózott el a klub, akik nem vagy csak egy kis konyhakerttel rendelkeztek, s elsősorban nem a szakmai érdeklődésük, hanem a tartalmas közösségi együtt lét iránti igényük vonzotta őket a családias hangulatú klubhoz. A tagok többségénél a kert ma már nem a megélhetés elsődleges forrása, a termelés-, kertészkedés kiegészítő - jellemzően szabadidős-tevékenység. A kert, a növények, a természet szeretete okot ad a találkozásokra, tapasztalatcserékre, baráti kapcsolatok kialakítására.

A megalakulás előzményei

Az 1970-es évekelejnemezőgazdasági szaklapokban már lehetett olvasni a

kertbarát mozgalomról, amely elsősorban gazdasági célkitűzéseket állított maga elé. Fő jellemzője az volt, hogy igyekezett a társadalom minden rétegét elérni, s szorgalmazni a kertészeti hagyományok ápolását és továbbfejlesztését. Szervezett kereteket akkor öltött, amikor - elsősorban a Hazafias Népfront bábáskodása mellett - az addig egyénileg kísérletezgető kerttulajdonosok a szakismeretekhez jutás érdekében klubokba tömörültek.

Az 1970-es évek elejére kiderült, hogy a régi-, hagyományos természetes megújítása, a korszerű módszerek, új fajták bevezetése nem odázható sokáig. Így volt ez városunkban is. 1972-ben egy Zártkert Rendező Bizottság felmérést végzett, s megállapította, hogy Jászberény város területén 850 hektár zártkert található, amelyekben közel 12.000 tulajdonos ill. földhasználó végez kertművelést szervezetlen formában. Felhívták a figyelmet arra, hogy a terület nagy részét rosszul, kevés szakismerettel művelik, jelentős területet meg sem művelnek, s az élelmiszer piacon nem jelennek meg a termékek. Ebben a helyzetben indokolt volt a segítségnyújtás a kistermelés fejlettebb helyi viszonyainak a megteremtéséhez.

Klubest a jászkiséri kertbarátokkal

A Kertbarát Klub megalakulása

Jászberényben 1973 márciusában kezdődött meg a kertbarát közösség megszervezése. Ekkor az országban a kisgazdálkodásnak már számos formája létezett : az árutermelésre szakosodott kisüzem, a vállalkozás, a hobbi kertészekedők klubja stb. Városunkban is eldöntendő kérdés volt, hogy szerződésben vállalt termelési kötelezettséggel terhelt szakcsoportot vagy kötöttségekkel nem terhelt lazább szerveződésű klub jellegű csoport jöjjön-e létre? A helyi ÁFÉSZ a szakcsoport megalakításához ragaszkodott, s elsősorban ennek a támogatását vállalta volna. A szervezésbe bevontak többségének viszont ellentétes volt a véleménye, s így Jászberényben az 1973. július 15-re összehívott alakuló ülésen kertbarát klub alakult a helyi Hazafias Népfront Bizottság keretein belül.

A Kertbarát Klub (1983-tól Jász Kertbarát Klub) alapító tagjai az aláírás sorrendjében: Beszteri József, Szücs Sándor, Dudás Elek, Finta Benedek, Házkötő Imre, Zsótér Béla, Rétfalvi Ferenc, Dorozsmai Kálmán, Kiss Ferenc, Szücs Kálmán, Nagy Ferenc, Völgyi Mihály, Bárkányi Donát, Kiss János.

Az alapítók és az első időkben csatlakozók olyan kiskerttel rendelkezők voltak, akik munkájuk eredményesebbé tételéhez rendszeresen korszerű ismeretekhez akartak jutni. A megalakuláskor éppen ezért alapvető célként fogalmazódott meg az új termelési módok, a növényvédelem, a terményfeldolgozás hatékony formáinak a bemutatása, megismertetése. Ehhez a legjobb helyi szakemberek és országos szaktektintélyek segítségét vették igénybe. Fontos volt a jó hangulatú klubélet megteremtése is.

Ez közelebb hozta egymáshoz a közös érdeklődésű, de más-más tudással, életpaszta-lattal rendelkező, sok szempontból különböző élethelyzetű embereket.

A klub vezetése

A klub a közgyűlés által elfogadott alapszabályban foglaltak szerint éves programterv szerint működik. 1995-ig 11 fős, azóta 7 fős vezetőség irányítja a munkáját. Az elnök személye ebben a közösségben is mindig meghatározó szereppel bírt. Az alakuló ülésen Beszteri József – aki jelentős részt vállalt a szervező munkából is - kapott bizalmat, s 1985 végéig (egészségi állapótának megromlásáig) nagy odaadással, hozzáértéssel végezte a munkáját. Az ő vezetése idején a klub jó hírneve túlnőtt a városon, országos kapcsolatokat épített ki, s közelítette a 150 főt a klubtagok száma.

1986-tól közel egy évtizedig Lukács Gábor látta el az elnöki teendőket. Folytatta elődje sikeres kezdeményezéseit, új ötleteket karolt fel, s jó érzékkel erősítette a közösségi életet. Nem kis érdeme van abban, hogy 1993-ban Jászberény város Önkormányzata PRO URBE JÁSZBERÉNY emlékérmeket adományozott a klubnak - elismerve a csoport szakmai és közös-ségi munkáját.

1995-ben jelentős változások történtek a klub vezetésében, amely érintette az elnök sze-mélyét is. Az addigi elnök elköltözött Jászberényből, így Gulyás Miklós személyében egy szervezői-, vezetői tapasztalatokkal rendelkező, a tagok között nagy támogatottsággal bíró személyt választottak vezetőnek. Ő közel 18 évig – az eddigiek közül a leghosszabb ideig – volt a kertbarátok elnöke. Sikeres kiállítások, kirándulások, baráti találkozók, kertlátogatások, szakmai előadások, borversenyek egész sorát szervezte meg segítőivel: a kertbarátokkal.

2012 szeptemberétől - Gulyás Miklós elhalálozása után - Sas István lett a klub megbízott, majd 2013 januárjától választott elnöke. Vezetésével ünnepelte meg a Jász Kertbarát Klub 2013. június 27-én megalakulása 40. évfordulóját. A jubileumra szerkesztésében elkészült a klub 4 évtizedét feldolgozó 40 oldalas kiadvány, s egy gazdag dokumentumanyagot bemutató kiállítást is összeállított.

Tagok – taglétszám alakulása

A tagság túlnyomó része mindig az idősebb generációhoz tartozott. A nyugdíjasok aránya kö-zel 90 %, sok az egyedülálló, de házaspárok is szívesen járnak a közösségbe. Az első 15 évben többségben voltak a férfiak, azóta ez az arány kiegyenlítőddött. A klub szakmai és szabadidős programjainak az összeállításánál mindig figyelembe kell venni az összetételt. A nyugdíjas közösségek egy részét sem kerülték el a helyi és országos politika hullámai, s ennek követ-keztében is csatlakoztak a klubhoz egyedül álló, politikai-, közéleti aktivitásra már kevésbé vágyó emberek. Ugyan akkor a program tartalmi részét és a tagság összetételének alakulását az is befolyásolta, hogy az 1993-ban megalakult Jászberényi Gazdák és Polgárok Köre egyre sokrétűbb, szakmailag is hasznos programot, segítséget kínált mindazoknak, akik érdekeltek voltak a termelés-, értékesítés-, pályázatok stb. területén. Jászberényben a helyi gazdakör át-vette, kiteljesítette és magasabb szakmai szintre emelte annak a tevékenységnek az egy részét is , amit a kertbarát klub végzett a 70-es évek közepétől a 80-as évek végéig.

Taglétszám alakulása:

1973	141 fő	1983	110 fő	1997	82 fő	2007	60 fő
1976	67 fő	1985	141 fő	1999	68 fő	2010	56 fő
1980	100 fő	1988	140 fő	2005	76 fő	2013	60 fő

Gazdálkodás

A klub tagdíjakból és kisebb támogatásokból szervezi programjait. 2000-ben megállapodást kötött a klub a Déryné Művelődési Központtal. Az intézmény addig is a csoport legfőbb támogatójának számított, de a keretbe foglalt együttműködés új lehetőségeket és nagyobb működési biztonságot jelentett a klub számára. A kertbarátok azt vállalták, hogy esetenként munkájukkal (területrendezés, növényápolás, fűnyírás, karbantartás) segítik az intézményt. Az első 2 évet leszámítva a művelődési intézmény (ma Jászkerület Nonprofit Kft.) biztosít térítésmentes helyet a foglalkozásokra.

A klub 1998-ig évi 200, majd 600, később 1.200 Ft/fő tagsági díjat kér tagjaitól. 2012-től évi 2.000,- Ft. a tagdíj. Rendezvényei zömét önköltséges alapon szervezi. 2010-ig a város Önkormányzatának különböző bizottságaitól évente általában 100-150 eFt. támogatáshoz jutott. Ez a pályázat útján elnyert összeg megkönnyítette a szakmai programok szervezését, a versenyek díjazását, a jubileumi rendezvények lebonyolítását. 2011 óta – lévén cégbírószág által nem bejegyzett szervezet - a kertbarátok nem juthatnak ehhez a forráshoz, s ez olykor gazdálkodási nehézségeket is okoz. A 40 év során alkalmi támogatóik voltak : Jászsági ÁFÉSZ, Déryné Művelődési Központ, Dohánybevaltó, Jászsági Állami Gazdaság, Jászsági Menedzser Klub, Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Kecskeméti Főiskolai Kara, Kossuth Mg.Tsz., Növényvédő Állomás, Pince és Kereskedelmi Kirendeltség Jászberény, Városi Könyvtár, Vasas Horgász Egyesület.

A Jász Kertbarát Klubnak 15 tiszteletbeli tagja van, akik nem csak magas szintű elméleti előadásaikkal, gyakorlati foglalkozások vezetésével, hanem anyagi támogatásukkal, tiszteletdíjaik felajánlásával is segítették a működést.

Tiszteletbeli tagok:

Csermák István	Pince és Ker. Kir. vez.
Sass József	szakmérnök
Gedei László	főtanácsos
Sass Pál	egyetemi tanár
Lengyel Béla	kertészmérnök
Sebők József	kertésztechnikus
Molnár Mihály	agrármérnök
Sebők László	kertészmérnök
Molnár Sándor	kertészmérnök
Szabó István	árubeszerző
Nemes András	könyvtárigazgató
Szegedi Szilveszter	kertészmérnök
Rétfalvi Ferenc	mintakert tulajdonos
Tiborcz Zoltán	agrármérnök
Sas István	Déryné MK. igazgató

Szakmai munka – rendezvények – szabadidős programok

A kertészkedés szakmai ismereteit azok a szőlő és gyümölcsfa metszési bemutatók közvetítik, amelyet évente megrendeznek február–március–április hónapokban. Ezekre általában a kertbarát tagok városban vagy a Neszürben lévő kertjeiben kerül sor szakemberek ill. kert-

barátok vezetésével. Molnár Sándor és Bódi Imre agrármérnökök különösen sokat segítettek az új ismeretek átadásában. 2013-ban a gyümölcsfa metszési gyakorlatot - fél napos elméleti képzést követően - Sipos Zoltán egyetemi docens, több szakkönyv szerzője tartotta Farkas Gyula tagtárs kertjében. A kártevők elleni védekezés területén elsősorban Molnár Mihály növényvédelmi szakember adott gyakorta tanácsot. Emlékeztetek Sass Pál felsőszentgyörgyi születésű egyetemi tanár szakelőadásai és a világra kitekintő vetített képes bemutató is. A metszési gyakorlatok egyben jó hangulatú, vendéglátással összekapcsolt baráti együttlétek is. Agárdi László, Bakonyi István, Lakatos Sándor, Lakatos István, Nagy Imréné és családtagjaik különösen sokat tettek ezen programok sikeréért.

2010-ig minden évben megrendezte a klub a terménykiállítását a város főterén vagy a Margit-szigeten. A bemutatók mindig nagy sikert arattak. Elismeréssel szóltak a hobbi kertészek munkájáról –többek között- a városunkba látogató testvérvárosi delegációk tagjai is. Elsősorban a kiszámíthatatlan, kedvezőtlen időjárás akasztotta meg a kiállítások hosszú sorát, de a tagság szándéka az, hogy ismét megrendezi évente a terménykiállítását. Országos-, táj és megyei kiállításokon is figyelemre méltó eredményeket ért el a kertbarát klub:

- 1980. OMÉK I. díj
- 1982. Debrecen TOT különdíj
- 1985. Jászberény Aranyplakett
- 1986. Kecskemét Hírös Napok I. díj
- 1987. Pécs különdíj
- 1989. Szolnok Nagydíj
- 1990. OMÉK II. díj
- 1992. Mezőtúr Vándordíj
- 1996. OMÉK I. díj

Hagyomány a márciusi házi Borversenyek megrendezése. Igaz változó a benevezett borok száma: 20-40 között, de a szakemberek megítélése szerint a borversenyekhez kapcsolódó szakmai tanácsadás jó irányba tereli a boros gazdákat. 1998-ban, majd 2004 májusában a jászberényi kertbarátok rendezték meg a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kertbarát Körök Összevont Borversenyét Jászberényben. Az utóbbi rendezvényhez kapcsolódóan ünnepelte meg a klub fennállása 30. évfordulóját, amelyen a legkiemelkedőbb munkát végzők tárgyi jutalomban részesültek.

A klub házi borversenyének legjobb boraival gazdáik általában beneveztek a mindig más településen megrendezésre került versenyekre. 2006-ban pl. Rákóczi falvára vitték el Lakatos Sándor,

Metszési gyakorlat Sipos Zoltán vezetésével

Sass Pál professzor és Beszteri József

plakettet és a házfalukra kifüggeszthető „mintaker” táblát kaptak. A klubtagok közül 19 kiskert tulajdonos kapott ilyen címet, s ez jó példát mutatott, ösztönzést is adott másoknak.

Közkedveltek a klub szabadidős programjai. A márciusi - egy idő óta zenés - vacsorával egybekötött Nő és Férfi Napok vagy a hasonló módon megrendezett év végi ünnepköszöntő közgyűlések. Emlékeztetek a kertbarátoknál vagy az Ifjúsági Ház udvarán megrendezett szalonnasütések is. 2005-ben egy délutánt Jászdózsán töltött a klub Magyar leveante polgármester meghívására. Minden évben szerepelt a programban fürdőzés: Cserkeszőlőn, Bogácson, Tiszakécskén, Cegléden vagy éppen Berekfürdőn. Minden év őszén nagy számban részt vesz a tagság azon a szüreten, amelyre Túri Zoltán borász szőlőjében került sor. Aztán az új bor kóstolására is mindig sor kerül a Túri Pincében finom vacsora mellett. Gyakoriak a kulturális-, vallási jellegű programok. A 2000. év óta megtekintette a klubtagság - többek között- a gödöllői Királyi Kastélyt, az Országházat, az ópusztaszeri Nemzeti Emlékelyet, a szolnoki színház több előadását, az aggteleki cseppkő barlangot, a jászfényszaruai és nagykatái Tájházakat, a monori pincefalut, a máriabesnyői és mátraverebélyi búcsújáró helyeket is. A 2000-es évek eleje óta minden évben az egyik legjobban várt esemény a 2,5 napos nagyvisnyői kirándulás. A Bán völgyében lévő üdülőtábor ideális lehetőséget nyújt a kikapcsolódásra, szórakozásra, esti éneklésre, szabadtéri főzésre-, sültögetésre, a felüdítő erdei sétákra és a környék nevezetességeinek megismerésére.

Kapcsolatok az országban

A 90-es évek végéig több mint 50 klubot látogattak meg a jászberényiek az ország különböző településein szakmai tapasztalatszerzés és kikapcsolódás céljából. Egy-két kivétellel viszont látogatásra is eljöttek a kertbarátok az alábbi településekről:

Abony	Gödöllő	Körmend	Szécsény
Balassagyarmat	Gyöngyös	Mezőtúr	Szeged
Balatonfűzfő	Gyula	Mikepércs	Szentes
Besenyőszög	Hódm.hely	Miskolc	Szirmabesenyő

Terenyi László és Bús János a legjobb jászsági borokat a X. Megyei Borversenyre, s hoztak el értékes helyezéseket. A borversenyeken a szakmai zsűri hosszú évek óta Tiborcz Zoltán agrármérnök-, borász vezetésével végzi a borbírálatot. Molnár Sándor és Sass József szakmérnökök mellett 2 kertbarát is tagja a zsűrinek.

A kertbarát klub kezdeményezője, aktív közreműködője volt a Jászberényben közel 1 évtizedig működő mintaker mozgalomnak. A címet pályázni kellett, s akik megfeleltek a kritériumoknak

Cserkeszölő	Inota	Nagyecsed	Szolnok
Csongrád	Jászapáti	Nagykanizsa	Szombathely
Dánszentmiklós	Jászárokszállás	Nagykőrű	Törökszentmiklós
Debrecen	Jászfákóhalma	Nyíregyháza	Újszász
Dombóvár	Jászkisér	Orosháza	Vásárosnamény
Dunabogdány	Kaba	Pomáz	Veszprém
Eger	Kaposvár	Rákóczi falva	Zalaegerszeg
Érd	Kecskemét	Salgótarján	
Fertőd	Kistelek	Sopron	
Földes	Komló	Szarvas	

Az elmúlt évtizedben – a közlekedési és egyéb költségek emelkedése miatt - szinte megszűntek a több napos - az ország távolabbi részeit is felkereső - tapasztalatszerző látogatások. Ezért előtérbe kerültek azok a találkozók, amelyeket a megyei kertbarát körök tagjaival szerveztek. Mindig nagy várákozás előzte meg az újszászi, rákóczi falvai, jászárokszállási, jászfákóhalmi és a jászkiséri kertbarátokkal való találkozókat. Egy-egy kert-, gyümölcsös-, pince felkeresése után kellemes órákat töltöttek el együtt a klubtagok. Különösen szoros szálak alakultak ki a jászberényi-, jászkiséri és jászfákóhalmi kertbarát körök között.

Ők az évenként váltakozó helyszínű cserélőtogatásokon kívül meghívják egymást jelentősebb rendezvényikre (közgyűlések, fánksütő verseny stb.) is.

A Jász Kertbarát Klub tagságát hasonló érdeklődésű, élethelyzetű, egymás társaságát igénylő emberek alkotják. Örömmel vesznek részt a programokon, segítik azok megszervezését, együttműködnek a megvalósításukban.

Az együtt szerzett ismeretek és közösen átélt élmények kialakították a klub törzstagságát, amely az évtizedek során baráti közösségé is vált. A klub megtartotta nyitottságát, a jövőben is hívja és várja a hasznos, kellemes közösségi együttlétre vágyó embereket.

Felhasznált irodalom:

- Lukács Gábor - 25 éves a Jász Kertbarát Klub, Jászberény, 1998. 32 p.
Sas István - 40 éves a Jász Kertbarát Klub, Jászberény, 2013. 40 p.

Jubielumi oklevél